

Žodyno turtingumas labai priklauso nuo to, kokius žodžius vaikas girdi savo aplinkoje.

❖ Dauguma vaikų į mokyklą ateina (ar bent jau turėtų ateiti) turėdami beveik susiformavusią kalbą: taisyklingai tardami visus garsus, įvaldę gana platų žodyną, taisyklingai vartodami daugelį kalbos gramatinių sandarų ir išliai reikšdami mintis.

Derėtų susirūpinti, jei...

❖ 4 metų vaikas nesugeba atsakyti į paprastus klausimus *kas? kur? kuris?*

❖ Kalba tik 2-3 žodžių frazėmis ir visai nevartoja išplėstinių sakinių.

❖ Daugelį garsų taria netaisyklingai.

❖ Nesugeba derinti žodžių linksnių, galūnių, giminių.

❖ 5 metų vaikas vis dar negali išliai papasakoti, ką veikė pas senelius, ką žaidė kieme ir pan.

❖ Nemoka apibūdinti daiktų, nusakyti jų spalvos, formos, paskirties.

Įsidėmėkite!

❖ Kalbos raidos nesklandumai ne toks jau nesvarbus dalykas, kaip įsivaizduoja dauguma tėvų.

❖ Moksliniais tyrimais įrodyta, kad kalbos sutrikimai dažnai tampa mokymosi sunkumų priežastimi.

❖ Kalbos trūkumai neigiamai veikia vaiko asmenybės raidą, jo elgesį ir intelekto vystymąsi, netgi santykius su bendraamžiais.

❖ Jei pastebėjote, jog jūsų vaiko kalbiniai gebėjimai vienaip ar kitaip atsilieka nuo bendraamžių, nenumokite į tai ranka – būtinai pasikonsultuokite su logopedu.

❖ Kuo anksčiau bus pradėti taisyti kalbos sutrikimai, tuo geresni bus rezultatai.

❖ **Bet kuriuo atveju 3-5 metų vaikams rekomenduojama logopedo konsultacija. Šiame amžiaus tarpsnyje daugelis vaikų netaisyklingai taria garsus. Ar tai fiziologinis šveplavimas, ar kalbos sutrikimas, nustato logopedas.**

Parengė

Prienų švietimo pagalbos tarnybos

logopedė metodininkė

Giedrė Džiaugienė

Vaiko kalbos raida

Į ką
atkreipti
dėmesį?

Kiekvieno vaiko kalbos raida – individualus dalykas. Mažylis pradeda kalbėti tada, kai yra tam pasirengęs. Tačiau esama tam tikrų dėsningumų, į kuriuos vertėtų atkreipti dėmesį.

Pirmieji metai

❖ Pirmoji kūdikio kalbos priemonė yra verksmas. Jau 1–2 gyvenimo mėnesį iš verkimo galima atspėti, ką mažasis juo nori pranešti: gal yra alkanas, nusiminęs ar tiesiog nuobodžiauja.

❖ 3–4 gyvenimo mėnesį kūdikis išmoksta tarti įvairius pavienius balsius (pirmiausia a-a-a, e-e-e), o šiek tiek vėliau pradeda tarti įvairius garsų junginius.

❖ 6–7 mėnesių kūdikiai jau reaguoja į savo vardą, skiria balso intonacijas, supranta, kai jam kažkas yra draudžiama, dažnai girdimus žodžius pradeda sieti su rodomais daiktais ar veiksmiais.

❖ Apie 8–10 mėnesį kai kurie vaikučiai jau taria pirmuosius paprastus žodelius (dažniausiai „mama“, „tete“, „ate“).

Derėtų susirūpinti, jei...

❖ 1–6 mėn. kūdikis nereaguoja į triukšmą, nesuka galvytės į tą pusę, iš kurios sklinda garsas, neatsako šypsena į kalbinimą, neguguoja.

❖ 6–12 mėn. mažylis netaria jokių tęsiamų garsų, nebando jų jungti.

❖ 12 mėnesių vaikutis nerodo jokių gestų (pvz., nepamojuoja), nesupranta jokių aplinkos daiktų pavadinimų ir nesugeba jų parodyti.

1 – 3 metai

❖ 1–1,5 m. amžiaus vaikų aktyvusis žodynas paprastai daug neišsiplečia, tačiau gerokai padidėja pasyvusis (ilgam įsimenami žodžiai ir jų junginiai).

❖ Baigdamas pirmuosius metus, vaikas jau geba išstarti nuo kelių iki keliolikos ar net keliasdešimties trumpų žodelių ir suprasti apie 30 dažniausiai buityje vartojamų ir girdimų žodžių, atpažįsta paveikslėliuose pavaizduotus daiktus.

❖ 1,5–2 metų vaikai neretai dar painioja sąvokas, žodžių gimines, linksnius, vienu ir tuo pačiu žodžiu gali vadinti porą dalykų (tarkime, „bum“ jo kalba gali būti ir „kamuolys“, ir „obuolys“, ir „nugriūti“) arba tą patį daiktą vadina keliais pavadinimais.

❖ 2–3 metų vaikas pamažu pradeda kalbėti sakiniukais, kurie tampa vis sudėtingesni. Žinoma, dar daro nemažai gramatinių klaidų, bet ilgainiui jų vis mažėja. Išmoksta užduoti klausimus, kalbėdamas keičia intonacijas.

❖ 3 metų vaiko žodyną jau gali sudaryti apie 1000–1500 žodžių.

Derėtų susirūpinti, jei...

❖ 1–1,5 metų vaikas naudojami daugiau gestais nei kalba, visiškai nemėgina mėgdžioti garsų, negeba įvykdyti paprastų paliepiimų.

❖ 2–3 metų vaikas nemoka pasakyti 2–3 elementarių žodžių sakinio.

❖ 3 metų vaiko kalba – tik padriki, aplinkiniams beveik nesuprantami žodžiai.

❖ Vaikas pakartoja tik tai, ką kalba kiti, bet nenaudoja jokių savų žodžių ar frazių.

❖ Kalba tarsi pro nosį.

❖ Dar didesnis pavojaus ženklas, jei 3 metų vaikas visiškai nekalba. Derėtų būtinau pasikonsultuoti su logopedu ir psichologu.

4 – 7metai

❖ Ketvirtieji metai – kūrybos etapas. Šio amžiaus vaikai dažnai prigalvoja savų kalbos taisyklių, įvairių naujadarų, pvz.: „gegutė geguoja“, „plasnoja plasnėliais“.

❖ Apie 5-uosius gyvenimo metus vaiko kalba darosi taisyklingesnė ir aiškesnė. Labai sparčiai plečiasi žodynas.

❖ Normaliai besivystantis 6-erių metų vaikas moka nuo 8000 iki 14 000 žodžių.